

ARBEIDSMARKT VAN JONGE FISCALISTEN 2022

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

DJOERD DE GRAAF, IRIS VAN EIJKERN EN PAUL BISSCHOP

IN OPDRACHT VAN

DE NEDERLANDSE ORDE VAN BELASTINGADVISEURS

AMSTERDAM, JUNI 2022

Samenvatting

Academisch geschoolde fiscalisten hebben een sterke arbeidsmarktpositie. Ze vinden zeer snel een baan en hebben een hoog salaris. Bovendien verwachten belastingadvieskantoren het komende jaar meer fiscalisten nodig te hebben.

Sterke arbeidsmarktpositie

De arbeidsmarktpositie van jonge academische fiscalisten is gunstig. Zo hebben ze binnen een maand een substantiële baan. Dat is (veel) eerder dan andere academisch afgestudeerden. Ook hebben ze vaker een vast contract en verdienen ze relatief veel, zowel 15 maanden als tien jaar na afstuderen. De gemiddelde fiscalist in het hbo heeft binnen zes maanden na afstuderen een substantiële baan. Hbo-fiscalisten doen het wat dat betreft minder goed dan andere hbo-afgestudeerden. Ook hun uurloon is lager. Overigens studeert een groot deel van de gediplomeerde hbo-fiscalisten verder in een wo-master, wellicht mede door het grote verschil in bruto uurloon tussen hbo- en wo-fiscalisten. Dat loopt tien jaar na afstuderen op tot meer dan vijftig procent.

Het grootste deel van de startende fiscalisten vindt een baan in de specialistische zakelijke dienstverlening. Dat aandeel is de afgelopen jaren toegenomen voor hbo-fiscalisten, terwijl het voor fiscaal economen niet is veranderd en voor fiscaal juristen licht is afgenomen. Daarbinnen vinden de meeste wo-fiscalisten een baan bij kantoren die het controleren van de jaarrekening als hoofdactiviteit hebben. Ook een derde van de hbo-fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening begint bij registeraccountants, al werken ze nog wat vaker bij accountants- en administratiekantoren. Die kantoren met voornamelijk accountants- en administratieconsulenten trekken ten opzichte van vier jaar eerder meer fiscalisten aan, zowel in het hbo als het wo. Meer dan veertig procent van de wo-fiscalisten en één derde van de hbo-fiscalisten werkt bij kantoren met meer dan tweeduizend medewerkers in Nederland, een dalend aandeel. Bij hbo-fiscalisten en nog iets meer nog bij fiscaal economen heeft er een verschuiving plaatsgevonden van grote bedrijven naar middelgrote bedrijven. Hbo-fiscalisten en fiscaal juristen gaan daarnaast nu vaker aan de slag bij een kleinbedrijf (minder dan vijftig werknemers).

Gestegen uitstroom

Het aantal fiscaal juristen dat met een diploma de opleiding verlaat, is de afgelopen jaren flink toegenomen. Dat komt mede doordat veel studenten vanuit andere opleidingen de universitaire master fiscaal recht volgen. Ook de uitstroom vanuit de wo-opleiding fiscale economie en de fiscale hbo-opleiding ligt op het hoogste niveau in jaren. Naar verwachting neemt de uitstroom van fiscaal juristen de komende jaren licht toe, voor (universitaire) fiscaal economen zal de uitstroom vermoedelijk afnemen. Het aantal eerstejaars studenten aan de nieuwe fiscale opleiding finance tax and advice in het hbo is de afgelopen vier jaren sterk gedaald.

Tilburg University en de Universiteit van Amsterdam (UvA) leveren bij elkaar bijna twee derde van alle fiscaal economen. Dat aandeel neemt wel wat af. Bij fiscaal recht is het landschap meer gefragmenteerd. Erasmus Universiteit Rotterdam levert met 19 procent de meeste juristen, op de voet gevolgd door de Universiteit Maastricht (18 procent). Het aandeel vanuit Rotterdam is de laatste jaren toegenomen, terwijl het aandeel vanuit Maastricht gelijk is gebleven. Op het hbo blijft Fontys Hogescholen met 23 procent van de afgestudeerden de hofleverancier van de fiscalisten, al is het aandeel vanuit de Hogeschool Rotterdam inmiddels bijna even groot.

Fiscalisten wijken in een aantal opzichten af van andere studenten in het hoger onderwijs. Zo zijn ze overwegend man. Dat aandeel is bij fiscaal recht en de fiscale hbo-opleiding echter wel afgenomen. Ook zijn ouders van fiscalisten minder vaak hoogopgeleid. Verder is de fiscale hbo-opleiding verhoudingsgewijs in trek bij studenten met een migratieachtergrond. Universitaire fiscalisten hebben relatief vaak een relevante bijbaan in hun afstudeerjaar, maar lopen minder vaak stage.

Toenemende vraag

Vrijwel alle belastingadvieskantoren verwachten in het komend jaar (veel) meer academisch geschoolde fiscalisten nodig te hebben. Ook voorspelt een groot deel meer behoefte te hebben aan hbo-fiscalisten, alsmede aan hoger opgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn in de fiscale praktijk. Ten opzichte van vier jaar geleden betekent dat een positievere verwachting. Destijds verwachtte bijvoorbeeld 31 procent van de kantoren dat zij in het jaar erna minder hbo-fiscalisten nodig hadden. De instroom van hoogopgeleiden die niet als belastingadviseur aan de slag gaan, nam de afgelopen tijd bij 91 procent van de kantoren toe. Deze hoogopgeleiden komen met name uit bedrijfseconomische en technologische/IT-opleidingen en hebben vooral Transfer Pricing, Tax Technology en Global Compliance als specialismen. In het afgelopen half jaar was er verder sprake van een stijgende in- en vooral uitstroom van wo-fiscalisten. Dat laatste geldt ook voor hbo-fiscalisten. Bijna de helft van de kantoren gaf aan dat de uitstroom een mix vormt van meerdere functieniveaus (van junior tot manager).

Inhoudsopgave

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Ontwikkeling van de studentenpopulatie	3
2.1 Kleine opleidingen	3
2.2 Instroom door eerstejaars	4
2.3 Uitval en instroom door laterejaars	4
2.4 Uitstroom van gediplomeerden	6
Verwachte uitstroom	7
Uitstroom naar instelling	7
3 Wie zijn de jonge fiscalisten?	10
3.1 Achtergrondkenmerken	10
3.2 Onderwijskenmerken	11
4 De arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten	13
4.1 Situatie na afstuderen	13
4.2 Arbeidsvoorwaarden	15
5 Waar komen de jonge fiscalisten terecht?	18
5.1 Bedrijfssector	18
5.2 Bedrijfs grootte	19
6 Hoe groot is de vraag naar jonge fiscalisten?	21
6.1 Instroom	21
6.2 Uitstroom	23
6.3 Toekomst	24
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	26
Onderzoekspopulatie	26
Registratiegegevens DUO	26
CBS Microdata	27
Eigen enquête onder werkgevers fiscaal personeel	29

1 Inleiding

De arbeidsmarktpositie van fiscalisten is al jaren sterk. Is door de coronacrisis deze situatie veranderd? Dit rapport schetst de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten anno 2022.

Fiscalisten hebben een relatief gunstige arbeidsmarktpositie. Wel bleek er in 2013, ten tijde van de economische crisis, ook bij fiscalisten sprake van een terugval. Alleen de Belastingdienst verwachtte nog groei, de belastingadvieskantoren niet. In 2015 werden die lage verwachtingen naar boven bijgesteld. In 2018 floreerde de economie weer, wat zich weerspiegelde in de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten. Toen in 2020 de coronacrisis in Nederland uitbrak, was er veel onzekerheid rondom de positie van pas afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Recente onderzoeken hebben laten zien dat de positie van hoger opgeleiden in de meeste richtingen nauwelijks is geraakt. De economie draait op volle toeren en er is sprake van een grote vraag naar hoger opgeleiden. De vraag is hoe de positie van jonge fiscalisten zich heeft ontwikkeld in de afgelopen periode. De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) heeft SEO gevraagd om de situatie anno 2022 te beschrijven. Daarmee is dit de achtste editie van het onderzoek naar de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten (in opdracht van de NOB). De eerdere onderzoeken vonden plaats in 2006, 2008, 2009, 2010, 2013, 2015 en 2018.

Voor het bepalen van de arbeidsmarktpositie van fiscalisten wordt traditioneel gebruikgemaakt van gegevens uit 'Studie & Werk', het SEO-/Elsevieronderzoek waarin een steekproef van afgestudeerden via een (online) enquête informatie gaf over hun arbeidsmarktpositie. Voor dit onderzoek is in 2017 de overstap gemaakt naar registratiegegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Daardoor kan de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden in het hoger onderwijs in beeld worden gebracht, inclusief alle afgestudeerden met een fiscale opleiding. Ook kan er gekeken worden naar de loonontwikkeling van een afstudeercohort fiscalisten in de eerste jaren na afstuderen.

Het onderzoek beantwoordt de volgende zes onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de instroom, studentenpopulatie en uitstroom van fiscalisten zich de afgelopen jaren ontwikkeld?
2. Wat is de verwachte uitstroom van fiscalisten in de komende jaren?
3. Wie zijn de jonge fiscalisten?
4. Wat is de arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten?
5. Waar komen de jonge fiscalisten terecht?
6. Hoe groot is de vraag naar jonge fiscalisten?

In het hoger beroepsonderwijs (hbo) worden fiscalisten gevormd aan de opleiding fiscaal recht en economie. In 2017 is deze opleiding samen met de hbo-opleiding financial services management overgegaan in finance, tax and advice. Vanaf 2017 stromen eerstejaarsstudenten hbo-fiscalisten in deze nieuwe bachelor in. Op academisch niveau worden fiscalisten gevormd aan de opleidingen fiscaal recht¹ en fiscale economie. Deze opleidingen vormen de basis van de analyse. Cijfers krijgen pas betekenis als ze in perspectief worden geplaatst. Of fiscalisten veel verdienen of niet, wordt bijvoorbeeld pas echt duidelijk als hun salaris wordt afgezet tegen het salaris van hoogopgeleiden met een vergelijkbare opleiding. Probleem is dat fiscale opleidingen zeer specifiek opleiden. Vergelijkbare opleidingen zijn daardoor nauwelijks voorhanden. In overleg met de opdrachtgever is een aantal

¹ Dit betreft een samenvoeging van de wo-masters 'Fiscaal Recht', 'Financieel Recht', 'International and European Tax Law', 'Law and Economics' en 'International Business Taxation'.

'referentieopleidingen' gekozen. Voor fiscale economie (wo) is dat bedrijfseconomie en voor fiscaal recht (wo) zijn dat notarieel recht en Nederlands recht/rechtsgeleerdheid. Voor fiscaal recht en economie (hbo) zijn dat hbo-accountancy en de hbo-opleiding management, economie en recht (MER).

De analyse is grotendeels gebaseerd op drie databronnen. Dat zijn de registraties van DUO, de Microdata van het CBS en een door SEO Economisch Onderzoek afgenomen enquête onder de kantoren met fiscaal personeel. De registraties van DUO betreffen de in- en uitstroom bij de fiscale opleidingen, gemeten aan de hand van het aantal eerstejaars, ingeschreven studenten en gediplomeerden. De CBS Microdata bevatten de persoonskenmerken, de arbeidsmarktpositie en bedrijfskenmerken van alle afgestudeerden in het hoger onderwijs. De door SEO afgenomen enquête is een internetenquête onder kantoren met tien of meer NOB-leden. In deze enquête is gevraagd naar de recente ontwikkelingen in de in- en uitstroom van fiscaal personeel en de verwachting voor het komend jaar op de kantoren. Bijlage A gaat nader in op de drie databronnen.

De opbouw van het rapport is als volgt. Hoofdstuk 2 laat zien hoeveel studenten een fiscale opleiding zijn gaan volgen in de afgelopen jaren en wat de komende jaren de verwachte uitstroom is vanuit die opleidingen naar de arbeidsmarkt. Hoofdstuk 3 beschrijft de achtergrondkenmerken van de afgestudeerde fiscalisten in het studiejaar 2019/2020. Hoofdstuk 4 verschaft inzicht in de arbeidsmarktpositie van fiscalisten. Wat verdienen zij bijv. als starter en hoe ziet hun salaris tien jaar na afstuderen eruit? Hoofdstuk 5 presenteert informatie over de bedrijven waar fiscalisten terechtkomen. Hoofdstuk 6 behandelt de vraagzijde van de arbeidsmarkt voor fiscalisten. Wat zijn de recente ontwikkelingen in de in- en uitstroom van fiscaal personeel op de kantoren? De vraag is hoe de positie van jonge fiscalisten zich heeft ontwikkeld in de afgelopen periode. Is er ondanks de coronacrisis nog steeds veel behoefte aan (jonge) fiscalisten?

2 Ontwikkeling van de studentenpopulatie

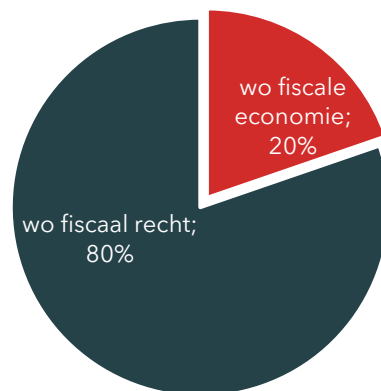
De toename in het aantal afgestudeerde fiscalisten zal de komende jaren vermoedelijk alleen bij fiscaal recht doorzetten. De Universiteit van Amsterdam en Tilburg University leveren de meeste fiscaal economen, Erasmus Universiteit Rotterdam en Universiteit Maastricht de meeste fiscaal juristen.

Dit hoofdstuk beschrijft welke ontwikkeling de studentenpopulatie de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Hiervoor wordt eerst de instroom van eerstejaars bekeken, vervolgens het (netto) effect van studiestakers en studiewisselaars, en als resultante daarvan de uitstroom van gediplomeerden. Middels het combineren van deze gegevens wordt aan het eind van dit hoofdstuk een prognose gemaakt van de uitstroom die de komende jaren verwacht kan worden.

2.1 Kleine opleidingen

Fiscalisten in het academisch onderwijs worden gevormd aan twee verschillende faculteiten: de juridische en de economische. Beide maken slechts een klein deel uit van het wetenschappelijk onderwijs. De fiscaal juristen vormen 1,5 procent van de totale uitstroom, de fiscaal economen 0,4 procent.² Deze percentages zijn de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. De opleiding fiscaal recht levert dus viermaal zoveel fiscalisten als de opleiding fiscale economie (zie Figuur 2.1).

Figuur 2.1 Fiscaal recht levert vier keer zoveel afgestudeerden als fiscale economie

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Andere opleidingen binnen dezelfde faculteiten zijn groter. 4,3 procent van alle wo-afgestudeerden heeft de master Nederlands recht voltooid en 1,5 procent heeft een diploma business economics op zak. De studie notarieel recht is met 0,3 procent van de afgestudeerden aan universitaire instellingen wel een stuk kleiner. Ook binnen het hbo vormen fiscalisten met 0,3 procent slechts een klein deel van de populatie hbo-afgestudeerden.³ Dat percentage is

² Percentage is een gemiddelde van de afgelopen drie jaar.

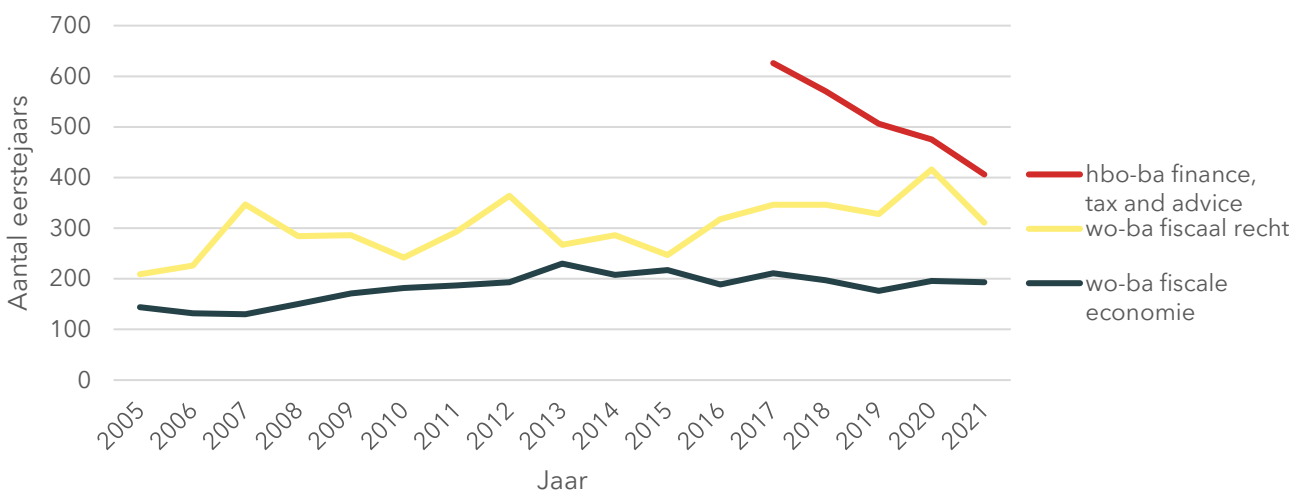
³ Hbo-fiscalisten die hun diploma in deeltijd hebben behaald worden niet meegenomen in dit onderzoek; zie bijlage A voor een toelichting.

ten opzichte van vier jaar geleden niet veranderd. Het aandeel van de afgestudeerden in MER (1,2 procent) en accountancy (1 procent) is groter, maar bij MER de afgelopen jaren licht gedaald.

2.2 Instroom door eerstejaars

Het aantal eerstejaarsstudenten bij hbo-finance tax and advice⁴ is de afgelopen vier jaar sterk gedaald van 626 studenten in 2017 naar 496 studenten in 2021 (zie Figuur 2.2).⁵ Het aantal eerstejaars dat een fiscale wo-opleiding gaat doen ligt op dit moment hoger dan zestien jaar geleden, al gaat dat met jaarlijkse schommelingen gepaard. Met name het aantal eerstejaars in de wo-bachelor fiscaal recht fluctueert behoorlijk. Zo is het aantal eerstejaars bij de wo-bachelor fiscaal recht na een piek van 364 eerstejaars in 2012 een aantal jaren gedaald, om vervolgens in 2020 een nieuwe piek te bereiken (416 studenten). In 2021 is het aantal eerstejaars gedaald naar 311 studenten. Het aantal eerstejaars dat begint met de wo-bachelor fiscale economie is een stuk lager en met zo'n 200 studenten redelijk stabiel over de afgelopen jaren.

Figuur 2.2 Het aantal eerstejaarsstudenten aan fiscale opleidingen in het hbo is de afgelopen vier jaar sterk gedaald

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

2.3 Uitval en instroom door laterejaars

Een aanzienlijk deel van de eerstejaars in het hoger onderwijs maakt de opleiding niet af. Zo blijkt uit recente cijfers dat bijna dertig procent van de eerstejaars hbo-studenten binnen één jaar na aanvang van de studie van opleiding is gewisseld of het hoger onderwijs heeft verlaten. Ten opzichte van voorgaande cohorten is dit percentage wel gedaald. Een mogelijke verklaring hiervoor is het opschorten van het bsa (bindend studieadvies) waardoor

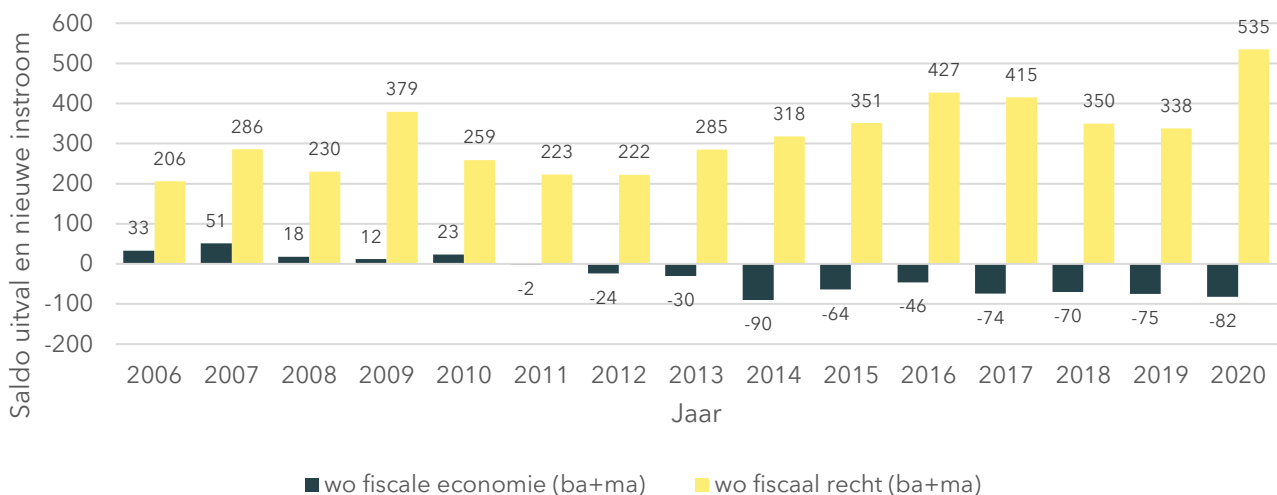
⁴ In voorgaande edities van dit onderzoek werd gekeken naar de hbo bachelor fiscaal recht en economie. In 2017 is deze bachelor samen met de bachelor financial services management overgegaan in finance, tax and advice en stromen eerstejaars in deze nieuwe bachelor in. Omdat de data van het aantal eerstejaarsstudenten van vóór 2017 niet meer vergelijkbaar zijn met de data vanaf 2017, beperkt deze analyse zich tot de data vanaf 2017.

⁵ Het aantal eerstejaars betreft de instroom van studenten die voor het eerst staan ingeschreven in het type hoger onderwijs (hbo of wo). Het gaat dan voornamelijk om eerstejaars in de fiscale bacheloropleidingen, alsmede hbo-gediplomeerden die via een pre-master de overstap maken naar een fiscale wo-bacheloropleiding.

studenten langer blijven studeren aan hun huidige opleiding.⁶ Voor wo-bachelor studenten is het percentage eerstejaars dat de opleiding niet afmaakt lager, maar ook daar studeert ongeveer 18 procent van de eerstejaars één jaar na aanvang van de studie niet meer aan dezelfde bacheloropleiding.⁷ Logischerwijs staat ook van de fiscale studies na enkele jaren niet iedereen van de aanvankelijke eerstejaars meer ingeschreven aan de desbetreffende opleidingen. Tegelijkertijd vinden studiewisselaars vanuit andere opleidingen soms juist hun weg naar de fiscale opleidingen.

Uit Figuur 2.3 blijkt dat voor fiscale opleidingen het saldo van de uitval en nieuwe instroom voornamelijk bij fiscaal recht gunstig uitpakt. Dat saldo zit al jaren in de lift, met als gevolg dat fiscaal recht in het afgelopen studiejaar 535 studiewisselaars mocht verwelkomen. Het betreft hier waarschijnlijk grotendeels studenten die vanuit andere juridische opleidingen besluiten om fiscaal recht te studeren, alsmede studenten die vanuit een specialisatie fiscaal recht binnen een meer algemene rechtenbachelor doorstromen naar de master fiscaal recht. Zo bieden de Vrije Universiteit Amsterdam en de Radboud Universiteit Nijmegen geen bachelor fiscaal recht aan, maar worden studenten met een bachelor rechtsgeleerdheid en één of twee gevolgde keuzevakken direct toegelaten tot de master fiscaal recht.

Figuur 2.3 Binnen fiscaal recht zorgen zij-instromers jaarlijks voor zo’n 200 tot ruim 500 extra inschrijvingen

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Bij fiscale economie is er sinds 2011 sprake van een negatief saldo van uitval en nieuwe instroom. Met andere woorden, er zijn meer studenten die stoppen met fiscale economie dan dat er vanuit andere studies bijkomen. In 2020 bedroeg dit aantal 82 studenten. De hbo-bachelor finance, tax and advice ontbreekt in deze figuur, omdat deze bachelor te nieuw is om de uitval goed te kunnen bepalen. In de volgende jaren zal blijken hoe het saldo uitval en nieuwe instroom zich ontwikkelt.

⁶ Zie https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/200/original/factsheet_studievoortgang_2020-2021_v2.pdf?1617777657

⁷ Zie <https://www.universiteitenvannederland.nl/bachelorfase-status-na-1-jaar.html>

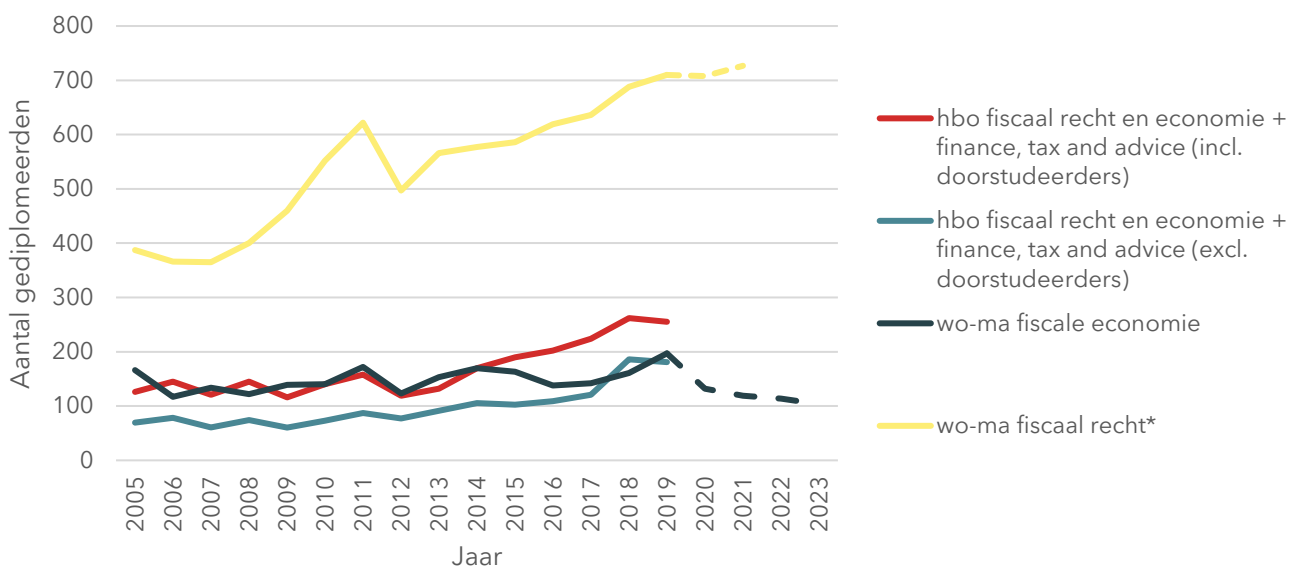
2.4 Uitstroom van gediplomeerden

De uitstroom van fiscalisten met een diploma vanuit de wo-master fiscaal recht neemt sinds 2012 toe (zie Figuur 2.4). Sterker nog, deze ligt met 710 studenten op het hoogste niveau in de afgelopen 14 jaar. Voor deze studie was in de vorige editie van dit onderzoek al voorspeld dat de uitstroom flink zou toenemen. Ook voor de hbo-bachelor is - zoals in 2018 voorspeld - het aantal gediplomeerden sinds 2012 toegenomen, al is die groei inmiddels gestopt. Bij de hbo-bachelor is zowel de uitstroom inclusief doorstudeerders als de uitstroom exclusief doorstudeerders in de figuur opgenomen. Immers, alleen het aantal hbo'ers dat niet doorstudeert komt (direct)⁸ beschikbaar als fiscalist op de arbeidsmarkt.

Na een daling van het aantal gediplomeerde fiscaal economen sinds 2014, is het aantal de afgelopen drie jaren toegenomen tot 197 gediplomeerden in 2019/2020. De ontwikkeling in uitstroom heeft zich gunstiger uitpakket dan in de vorige editie van dit onderzoek voorspeld werd. Toen werd er namelijk een kleine afname in de uitstroom van fiscaal economen verwacht naar ongeveer 136 gediplomeerden in 2019/2020.

Doordat het aantal afgestudeerden fiscaal recht flink is toegenomen, neemt ook hun aandeel in het totaal aantal afgestudeerde fiscalisten de laatste jaren toe. Zo waren de fiscaal juristen in 2019/2020 goed voor 61 procent van de uitstroom van fiscalisten.

Figuur 2.4 De toename in het aantal afgestudeerde fiscalisten zal de komende jaren vermoedelijk niet doorzetten

* De prognose bij fiscaal recht beperkt zich tot de komende twee jaar. We hebben hier minder zicht op, doordat de vele, moeilijk te voorspellen studiewisselaars vanuit andere opleidingen pas in de masterfase instromen.

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

⁸ Uit Hoofdstuk 4 blijkt dat een groot deel van hen doorstroomt naar de wo-opleidingen fiscale economie en fiscaal recht, zodat zij uiteindelijk alsnog als fiscaal econoom of fiscaal jurist de arbeidsmarkt betreden.

Verwachte uitstroom

Bij fiscale economie verwachten we een lagere uitstroom in de komende jaren (Figuur 2.4). Er was de laatste jaren meer uitval dan instroom van eerstejaars, waardoor het studentenaantal is afgenomen. Bij fiscaal recht lijkt het tegenovergestelde aan de hand. Daar zorgt de stijging van studiewisselaars vanuit andere opleidingen al sinds 2012 voor een toename van de uitstroom. Die stijging zet zich naar verwachting (licht) voort in de komende twee jaren. Indien ook de volgende jaren het aantal instromers vanuit andere opleidingen blijft toenemen, dan is een verdere stijging van de uitstroom van fiscaal juristen te verwachten vanaf 2022/2023. Voor de hbo-bachelor finance tax and advice is de lijn vanaf cohort 2019/2020 niet doorgetrokken, omdat dit een nieuwe opleiding is. Doordat het aantal eerstejaars sinds 2017 afneemt (zie Figuur 2.2), is de verwachting echter dat de uitstroom de komende jaren zal afnemen.

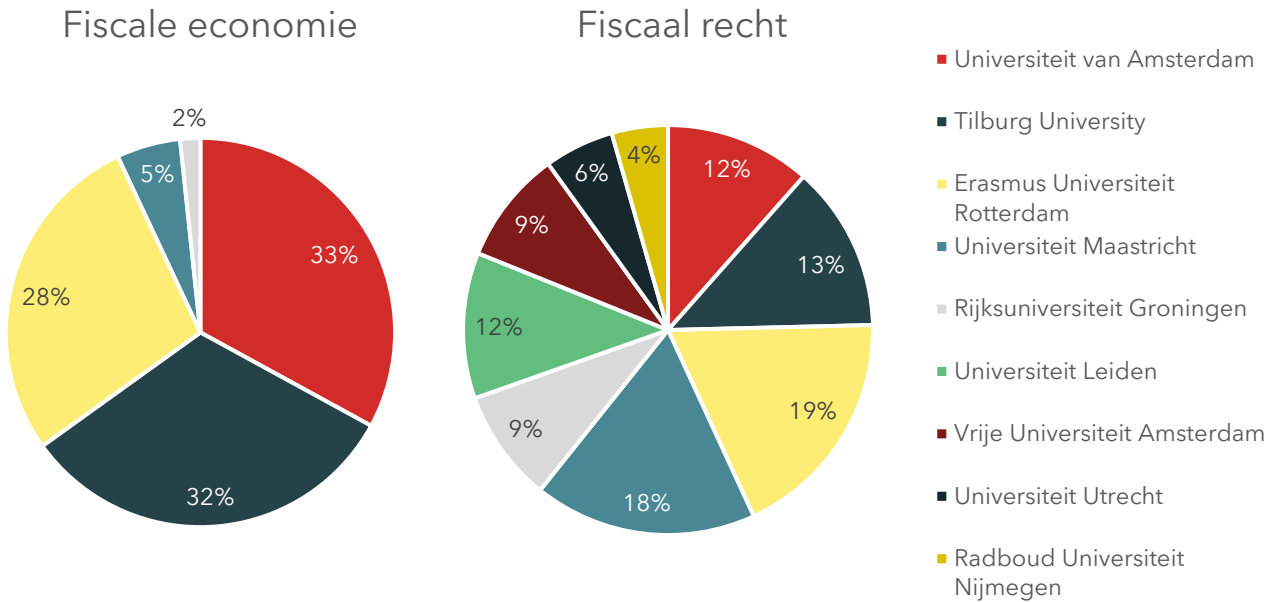
De prognoses over de uitstroom zijn gemaakt op basis van de beschikbare gegevens over instroom van eerstejaars, het aantal ingeschreven studenten in de bachelor- en/of masterfase en het saldo van studiewisselaars en uitval. Complicerende factor hierbij is de splitsing in bachelor-master, doordat sommige universiteiten alleen een masteropleiding fiscaal recht aanbieden. Ook is niet duidelijk in welk studiejaar binnen de bachelor en master de uitval en instroom vanuit andere opleidingen plaatsvindt. De prognoses houden zo goed mogelijk rekening met deze factoren.

Uitstroom naar instelling

Tilburg University en de Universiteit van Amsterdam leveren bij elkaar 65 procent van alle fiscale economen, zo blijkt uit Figuur 2.5. De figuur laat het gemiddelde aandeel van de universiteiten zien in de uitstroom van de laatste twee jaren (2018/2019 en 2019/2020). Het aandeel vanuit Tilburg en de Universiteit van Amsterdam is ten opzichte van het gemiddelde aandeel van de studie jaren 2015/2016 en 2016/2017 licht afgenomen. Toen was het totale aandeel zeventig procent. De Erasmus Universiteit Rotterdam levert iets meer dan een vierde van de uitstroom, de universiteiten in Maastricht en Groningen leveren respectievelijk vijf en twee procent van de afgestudeerden fiscale economie.

Bij fiscaal recht is het landschap meer gefragmenteerd, net zoals voorgaande jaren. Erasmus Universiteit Rotterdam levert met 19 procent de meeste juristen, op de voet gevolgd door de Universiteit Maastricht (18 procent). Het aandeel vanuit Rotterdam is ten opzichte van de vorige editie van dit onderzoek met acht procentpunt toegenomen, terwijl het aandeel vanuit Maastricht vergelijkbaar is. Zowel het aandeel vanuit Tilburg als het aandeel vanuit de Universiteit van Amsterdam is met vijf procentpunt gedaald ten opzichte van het gemiddelde aandeel van de studie jaren 2015/2016 en 2016/2017. De universiteiten in Leiden, Groningen en de Vrije Universiteit Amsterdam leveren ieder ongeveer tien procent van de fiscaal juristen. Universiteit Utrecht levert zes procent van de afgestudeerden fiscaal recht en één op de 25 afgestudeerden fiscaal recht heeft het diploma behaald aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Figuur 2.5 De Universiteit van Amsterdam en Tilburg University leveren de meeste fiscaal economen, Erasmus Universiteit Rotterdam en Universiteit Maastricht de meeste fiscaal juristen

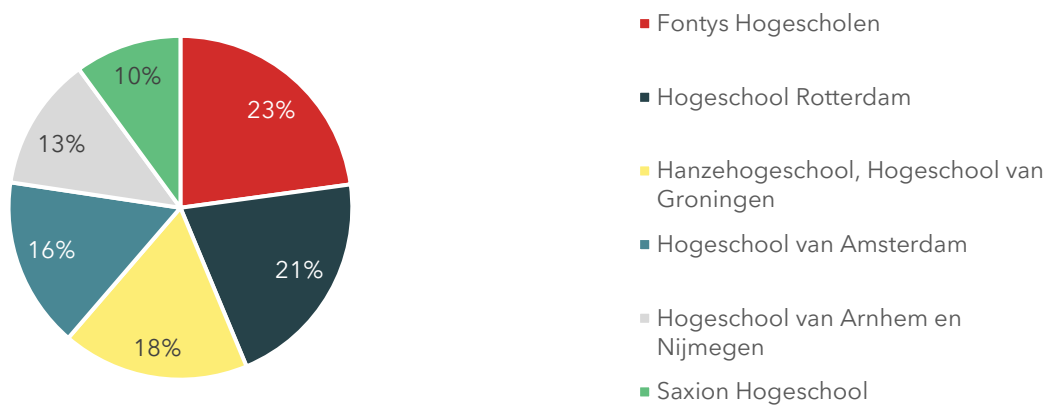

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Op het hbo blijft Fontys Hogescholen met 23 procent van de afgestudeerden de hofleverancier van de voltijdsdiploma's (zie Figuur 2.6), deze positie is vergelijkbaar met die in de vorige editie van het onderzoek. De Hogeschool van Rotterdam zorgt voor 21 procent van de afgestudeerden, een toename van zes procentpunt toegenomen ten opzichte van de studie jaren 2015/2016 en 2016/2017. De Hanzehogeschool Groningen en de Hogeschool van Amsterdam zorgen voor respectievelijk 18 en 16 procent van de afgestudeerden. Het aandeel van de Hanzehogeschool Groningen is de afgelopen jaren toegenomen. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen levert 13 procent van de afgestudeerden, gevolgd door Saxion Hogeschool met tien procent. Het aandeel van de Saxion Hogeschool is ten opzichte van de vorige editie van het onderzoek met zeven procentpunt gedaald.

Figuur 2.6 Fontys Hogescholen levert de meeste hbo-fiscalisten, op de voet gevolgd door Hogeschool Rotterdam

Fiscaal recht en economie + finance, tax and advice

Bron: DUO, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

3 Wie zijn de jonge fiscalisten?

Fiscalisten wijken in een aantal opzichten af van andere studenten in het hoger onderwijs. Zo zijn ze overwegend man en zijn hun ouders minder vaak hoogopgeleid. Verder hebben ze relatief vaak een relevante bijbaan in hun afstudeerjaar.

Dit hoofdstuk beschrijft de persoons- en onderwijskenmerken van afgestudeerden aan fiscale opleidingen, afgezet tegen de kenmerken van afgestudeerden in andere hbo- en wo-opleidingen en de kenmerken van eerdere cohorten afgestudeerden aan fiscale opleidingen.

3.1 Achtergrondkenmerken

De gemiddelde fiscalist op de universiteit is ongeveer 25 jaar oud op het moment van afstuderen (zie Tabel 3.1). Dat is vergelijkbaar met de leeftijd waarop studenten van de referentieopleidingen en overige universitaire studies afstuderen. Hbo-fiscalisten zijn net als andere hbo'ers gemiddeld net geen 24 jaar oud bij afstuderen. De fiscalisten zijn daarmee bij afstuderen gemiddeld ongeveer even oud als hun voorgangers van vier jaar geleden.

Tabel 3.1 Fiscalisten zijn overwegend man en zijn relatief vaak eerste generatie studenten

	leeftijd	man	migratie-achtergrond	ouders hbo*	ouders wo*
<i>hbo</i>					
fiscaal recht en economie**	23,7	53%	25%	22%	13%
accountancy	23,5	67%	17%	29%	14%
MER	23,3	61%	22%	30%	19%
overig hbo	23,8	44%	20%	31%	20%
<i>wo</i>					
fiscale economie	24,7	64%	21%	30%	30%
business economics	-***	-	-	-	-
fiscaal recht	25,4	55%	33%	29%	32%
Nederlands recht	25,2	33%	26%	30%	32%
notarieel recht	24,7	30%	15%	29%	24%
overig universiteit	25,2	45%	38%	31%	39%

* Betreft het aandeel hoogopgeleide ouders van studenten van wie het opleidingsniveau van de ouders bekend is.

** Om een goede vergelijking te kunnen maken met voorgaande edities, wordt in hoofdstuk 3, 4, en 5 alleen gekeken naar de hbo-fiscaal recht en economie en niet naar de hbo-finance, tax and advice.

*** Categorie niet bekend vanwege te weinig waarnemingen.

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Fiscalisten zijn overwegend man. Datzelfde geldt voor de vergelijkbare studies op het hbo. Bij de universitaire studies Nederlands recht en notarieel recht zijn traditioneel de vrouwen (ruim) in de meerderheid, net als bij de overige hbo- en wo-studies. Het aandeel mannen onder de afgestudeerden hbo-fiscaal recht en economie en wo-fiscaal recht is ten opzichte van de vorige editie van dit onderzoek afgenomen, respectievelijk van 59 tot 53 procent en van 58 tot 55 procent. Bij de universitaire studie fiscale economie is het aandeel man nagenoeg gelijk gebleven.

Onder de wo-studenten fiscaal recht bevinden zich ten opzichte van de referentieopleidingen relatief veel studenten met een migratieachtergrond. Het aandeel afgestudeerden met een migratieachtergrond bij die studie is de afgelopen jaren iets afgenomen, maar dat geldt nog meer voor de andere wo-studies. Ook het aandeel gediplomeerde hbo-fiscalisten met een (vooral niet-westerse) migratieachtergrond is relatief hoog en schommelt al jaren tussen 25 en 35 procent. Bij wo-fiscale economie is het percentage studenten met een migratieachtergrond een stuk lager.

Ouders van fiscalisten zijn, net als in 2018, minder vaak hoogopgeleid dan ouders van overige studies. Ouders van studenten wo-fiscaal recht hebben weliswaar (minstens) even vaak een hoger onderwijsdiploma als die van andere juridische studenten, maar dat geldt niet voor de ouders van studenten hbo-fiscaal recht en economie. Ook ten opzichte van studenten in referentieopleidingen hebben hun ouders minder vaak een opleiding in het hoger onderwijs afgerond.

3.2 Onderwijskenmerken

Tabel 3.2 laat zien dat hbo-fiscalisten ten opzichte van vergelijkbare studies wat vaker via het mbo het hoger onderwijs betreden, de zogeheten 'stapelaars'. Het aandeel dat met een havodiploma (doorgaans met een profiel Economie&Maatschappij of Cultuur&Maatschappij) de studie instroomt is juist wat lager. Het aandeel doorstromers vanuit het hbo is bij fiscaal recht beduidend kleiner dan onder afgestudeerden Nederlands recht, maar - net als bij fiscale economie - groter dan bij overige wo-studies. Als de academische fiscalisten vanuit het vwo komen dan hebben ze doorgaans het profiel Economie&Maatschappij of Cultuur&Maatschappij gevolgd.

Tabel 3.2 Fiscalisten zijn hebben vaak een relevante bijbaan in hun afstudeerjaar

	niveau bij instroom hoger onderwijs					werkervaring in het afstudeerjaar		jaren in hoger onderwijs
	hbo	mbo	havo EM/CM	havo NT/NG	vwo	overig	stage	
fiscaal recht en economie	28%	55%	-**	9%	-	74%	61%	5,4
accountancy	23%	58%	-	10%	-	71%	63%	5,5
MER	22%	62%	6%	8%	1%	68%	42%	5,2
overig hbo	27%	33%	21%	10%	10%	65%	46%	5,1
	hbo	vwo EM/CM	vwo NT/NG	overig		stage	relevante bijbaan	
fiscale economie	19%	63%	-	-		11%	81%	6,9
business economics	-	-	-	-		25%	40%	4,9
fiscaal recht	17%	50%	15%	19%		19%	68%	6,1
Nederlands recht	26%	50%	11%	13%		28%	51%	6,2
notarieel recht	18%	64%	-	-		31%	76%	6,7
overig universiteit	13%	23%	32%	32%		29%	38%	5,3

* Betreft alle bijbanen exclusief bijbanen in de horeca, detailhandel, evenementen, post- en koersdienst, landbouwsector en uitzendwerk

** Categorie niet bekend vanwege te weinig waarnemingen.

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2018/2019 en 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Hbo-fiscalisten lopen in hun afstudeerjaar vaker stage dan studenten vanuit vergelijkbare opleidingen en overige hbo-studies. Dat heeft wellicht te maken met verschillende stagevereisten per opleiding en/of hogeschool. Het aandeel hbo-fiscalisten met een bijbaan is daarnaast hoog in vergelijking met studenten MER en overige hbo-studenten. Fiscalisten op de universiteit hebben tijdens hun afstudeerjaar relatief vaak een bijbaan, maar lopen minder vaak stage dan andere studenten. Dat geldt zeker voor fiscaal economen.

Hbo-fiscalisten spenderen gemiddeld ruim vijf jaar in het hoger onderwijs. Datzelfde geldt voor studenten accountancy, terwijl MER- en overige hbo-studenten iets sneller afstuderen. De gemiddelde studieduur van hbo-studies (waaronder de fiscalisten) is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Fiscaal economen studeren gemiddeld twee jaar langer in het hoger onderwijs dan studenten business economics. Fiscaal juristen verblijven net iets korter in het hoger onderwijs dan studenten notarieel recht en Nederlands recht. In vergelijking met overige wo-studies doen fiscalisten in het academisch onderwijs gemiddeld meer dan een jaar langer over hun studie. De gemiddelde studieduur is voor alle wo-studies, behalve fiscale economie, de afgelopen jaren (licht) afgenomen.

4 De arbeidsmarktpositie van jonge fiscalisten

De arbeidsmarktpositie van jonge academische fiscalisten is heel gunstig. Ze hebben binnen een maand een baan en verdienen relatief veel. Dat geldt niet voor hbo-fiscalisten. Hun baanzoekduur is wat langer en hun uurloon wat lager dan bij andere hbo'ers.

Dit hoofdstuk beschrijft de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden aan fiscale opleidingen. De duren tot een substantiële baan en arbeidsvoorwaarden worden vergeleken met afgestudeerden in andere hbo- en wo-opleidingen en de arbeidsmarktpositie van eerdere cohorten fiscalisten. Zie bijlage A voor een toelichting op de gehanteerde uitkomstmaten.

4.1 Situatie na afstuderen

De gemiddelde fiscalist in het hbo heeft binnen zes maanden na afstuderen een substantiële baan (zie Tabel 4.1).⁹ Hbo-fiscalisten doen het wat dat betreft beter dan de gemiddelde MER-student, maar minder goed dan de gemiddelde afgestudeerde in accountancy en overige hbo-studies. Fiscaal economen en fiscaal juristen hebben razendsnel een baan: gemiddeld binnen respectievelijk een halve maand en één maand. Dat is sneller dan de gemiddelde afgestudeerde in vergelijkbare studies en in overige wo-studies.

In de nasleep van de economische crisis is de duur tot een substantiële baan voor het merendeel van de studies aanzienlijk toegenomen. Sinds het afstudeercohort 2013/2014 is er zichtbaar herstel, al is het niveau van voor de crisis nog niet bereikt. Zo had de gemiddelde hbo-fiscalist met een duur van één maand in de periode 2006-2008 sneller een substantiële baan.

⁹ Een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst van minimaal 3 dagen per week, geen uitzend- of oproepcontract en een uurloon van minstens 140 procent (hbo) of 150 procent (wo) van het wettelijk minimum uurloon.

Tabel 4.1 Wo-fiscalisten hebben relatief snel een substantiële baan

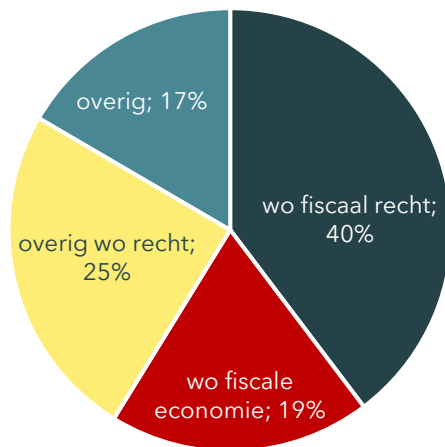
Duur (in maanden) tot substantiële baan		Situatie 6 maanden na afstuderen			
		werkend in NL	student	niet-werkend	geëmigreerd
<i>hbo</i>					
fiscaal recht en economie	6,0	51%	44%	-*	-
accountancy	4,0	87%	10%	-	-
MER	7,0	71%	19%	-	-
overig hbo	4,2	73%	14%	8%	5%
<i>wo</i>					
fiscale economie	0,5	87%	-	-	-
business economics	4,0	-	-	-	-
fiscaal recht	1,0	71%	8%	10%	11%
Nederlands recht	4,0	76%	7%	10%	7%
notarieel recht	1,8	86%	-	-	-
overig universiteit	4,0	67%	4%	11%	18%

* Categorie niet bekend vanwege te weinig waarnemingen

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

44 procent van de hbo-fiscalisten besluit om direct na afstuderen verder te studeren. Dat aandeel ligt traditioneel zo rond de 50 procent, al was het de afgelopen jaren gedaald tot 30-40 procent. Figuur 4.1 laat zien dat het merendeel van de doorstudeerders kiest voor fiscaal recht (40 procent) of fiscale economie (19 procent). Via veelal eenjarige schakelprogramma's kunnen zij doorstromen naar de masteropleidingen. Eén op de vier doorstuderende hbo-fiscalisten kiest voor een andere rechtenstudie op de universiteit. Dit aandeel is afgenomen ten opzichte van het cohort 2015/2016, toen was het bijna één derde van de doorstuderende hbo-fiscalisten. Hbo-fiscalisten kiezen nu vaker voor een overige vervolgstudie, zoals een lerarenopleiding.

Figuur 4.1 De meeste doorstudeerders vanuit hbo fiscaal recht en economie kezen voor fiscaal recht of economie

Bron: CBS Microdata op basis van cohorten 2018/2019 en 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Het grote aandeel doorstudeerders verklaart tevens het relatief lage percentage hbo-fiscalisten dat een half jaar na afstuderen aan het werk is in Nederland. Wanneer de doorstudeerders en afgestudeerden die naar het buitenland vertrekken niet worden meegenomen in het totaal heeft (ten minste) 91 procent van de hbo-fiscalisten zes maanden na afstuderen werk.¹⁰ Alleen afgestudeerden in accountancy hebben in dat geval vaker werk (96 procent), afgestudeerden MER (87 procent) en overige hbo-studies (90 procent) iets minder vaak. Het aandeel hbo-fiscalisten met werk ligt op een vergelijkbaar niveau als in het cohort 2015/2016.

Bijna negen op de tien fiscaal economen zijn een half jaar na afstuderen aan het werk in Nederland. Daarmee hebben zij vaker werk dan afgestudeerden in vergelijkbare studies en overige wo-studies. Bijna driekwart van de fiscaal juristen heeft een half jaar na afstuderen werk in Nederland. Rekening houdend met het aandeel doorstudeerders en geëmigreerden hebben zij minder vaak werk dan afgestudeerden in Nederlands recht en notarieel recht, maar vaker dan afgestudeerden in overige wo-studies. Het aandeel fiscaal economen en juristen dat een half jaar na afstuderen werkt in Nederland is de afgelopen jaren niet veel veranderd, al ligt het aandeel werkzame fiscaal economen onder pas afgestudeerden op dit moment iets hoger dan in de jaren daarvoor.

4.2 Arbeidsvoorwaarden

Startende hbo-fiscalisten verdienen (bruto) met gemiddeld € 2.647 per maand ongeveer hetzelfde als afgestudeerden van vergelijkbare en overige hbo-studies (zie Tabel 4.2).¹¹ Hbo-fiscalisten hebben minder contracturen per week dan hbo-accountants, waardoor zij met € 14,60 een iets hoger uurloon hebben dan afgestudeerden in accountancy. Ten opzichte van overige hbo-studies en afgestudeerden MER hebben de hbo-fiscalisten een lager uurloon. Tien jaar na afstuderen zijn hbo-fiscalisten wat betreft hun uurloon ingehaald door de

¹⁰ Het percentage hbo-fiscalisten, hbo-accountants en afgestudeerden MER met werk betreft een ondergrens, omdat het aantal afgestudeerden dat naar het buitenland vertrekt voor die studies niet bekend is en er daarom vanuit is gegaan dat dit nul bedraagt.

¹¹ Doorstudeerders zijn niet meegenomen in de analyse. Daarnaast is er vanwege databeperkingen geen informatie over de inkomsten uit zelfstandigheid.

hbo-accountants. Wel verdienen zij dan met een maandloon van € 3.697 meer dan afgestudeerden in overige hbo-studies.

Bijna de helft van de hbo-fiscalisten heeft binnen 15 maanden na afstuderen een vast contract bemachtigd. Daarmee hebben zij minder baanzekerheid dan hbo-accountants, maar meer dan MER- en overige hbo-afgestudeerden.

Tabel 4.2 Academische fiscalisten hebben vaker een vast contract en verdienen relatief veel

	15 maanden na afstuderen (cohort 19-20)				10 jaar na afstuderen (cohort 10-11)		
	vast contract	(bruto) maandloon	contracturen per week	(bruto) uurloon	(bruto) maandloon	contracturen per week	(bruto) uurloon
<i>hbo</i>							
fiscaal recht en economie	47%	€ 2.647	36,6	€16,6	€ 3.697	32,2	€22,3
accountancy	72%	€ 2.700	38,1	€16,3	€ 4.243	36,0	€26,3
MER	39%	€ 2.678	35,7	€17,1	€ 3.960	34,8	€25,0
overig hbo	41%	€ 2.690	34,5	€18,0	€ 3.450	32,4	€23,8
<i>wo</i>							
fiscale economie	55%	€ 3.583	39,3	€21,0	€ 5.445	35,8	€34,8
business economics	47%	€ 3.637	38,6	€21,7	€ 5.932	37,3	€36,6
fiscaal recht	51%	€ 3.666	38,5	€21,9	€ 5.857	36,3	€37,0
Nederlands recht	29%	€ 3.306	37,1	€20,6	€ 4.951	34,7	€32,3
notarieel recht	40%	€ 3.429	37,8	€20,9	€ 5.055	33,9	€33,4
overig universiteit	33%	€ 3.281	36,6	€20,6	€ 4.768	34,0	€32,0

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Meer dan de helft van de fiscaal juristen en fiscaal economen heeft 15 maanden na afstuderen een vast contract. Dat is relatief hoog in vergelijking met de vergelijkbare en overige wo-studies. Bij Nederlands recht is bijvoorbeeld slechts 29 procent van de afgestudeerden binnen 15 maanden in vaste dienst. De academische fiscalisten beschikken daarmee over een relatief grote mate van baanzekerheid.

Ook wat betreft het salaris doen wo-fiscalisten het goed, met name fiscaal juristen. Met een maandloon van € 3.666 en een uurloon van bijna € 22 verdienen zij als starters gemiddeld (veel) meer dan afgestudeerden in de referentiestudies en overige wo'ers. Wel werken ze meer uren. De kloof tussen fiscaal juristen en afgestudeerden in overige rechten en wo-studies is tien jaar na afstuderen nog groter. Startende fiscaal economen verdienen gemiddeld € 3.583 per maand en € 21 per uur. Vergeleken met startende bedrijfseconomen verdienen zij iets minder goed, ook na tien jaar. Ten opzichte van de overige wo-studies verdienen ook de fiscaal economen relatief veel.

Als starters verdienen wo-fiscalisten gemiddeld tussen 29 procent (uurloon) en 37 procent (maandloon) meer dan hun hbo-collega's. Na tien jaar is dat salarisverschil opgelopen tot 60 procent (uurloon) en 53 procent (maandloon).

Voor alle studies geldt overigens dat het aantal contracturen per week tien jaar na afstuderen lager ligt dan voor starters. Dat komt waarschijnlijk doordat een deel van de afgestudeerden besluit om na verloop van tijd minder te werken, bijvoorbeeld om voor de kinderen te zorgen.

Sinds het afstudeercohort 2013/2014, de periode na uitwerking van de economische crisis op de arbeidsmarkt, is het startsalaris aan een opmars bezig. In de vorige editie van dit onderzoek was dit te zien bij hbo-fiscalisten en afgestudeerden fiscaal recht, maar nog niet bij fiscaal economen. Ten opzichte van het afstudeercohort 2015/2016 zien we nu echter ook een sterke toename van het startsalaris van fiscaal economen. Ook het startsalaris van hbo-fiscalisten en fiscaal juristen is verder gestegen.

Na een periode van afname zit het aandeel afgestudeerden met een vast contract sinds het afstudeercohort 2013/2014 ook weer in de lift. Dat geldt zowel voor hbo- als wo-afgestudeerden. Ten opzichte van de vorige editie van dit onderzoek zien we echter wel een afname in het aandeel fiscaal economen met een vast contract. Toen had maar liefst twee op de drie fiscaal economen in het afstudeercohort 2015/2016 15 maanden na afstuderen een vast contract.

5 Waar komen de jonge fiscalisten terecht?

Het merendeel van de fiscalisten vindt een baan in de specialistische zakelijke dienstverlening, vooral bij registeraccountantskantoren. Hoewel ze vaak aan de slag gaan bij grote kantoren, neemt dat aandeel af.

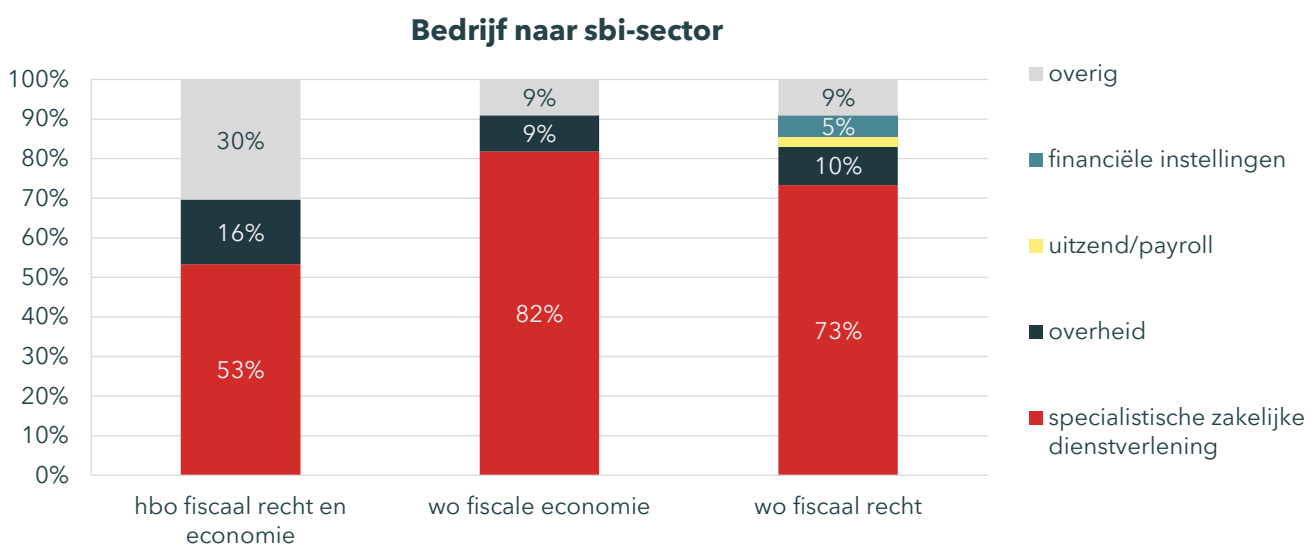
Dit hoofdstuk kijkt naar de organisaties waar fiscalisten terechtkomen. In welke sectoren zijn fiscalisten 15 maanden na afstuderen aan het werk? Werken zij voornamelijk bij grote of kleine kantoren?

5.1 Bedrijfssector

Uit Figuur 5.1 blijkt dat het grootste deel van de startende fiscalisten een baan vindt in de specialistische zakelijke dienstverlening (zie paragraaf hieronder voor een uitsplitsing). Tussen de 73 en 82 procent van de wo-fiscalisten en meer dan de helft van de hbo-fiscalisten gaat aan de slag in die sector. Hbo-fiscalisten vinden vaker een baan bij de overheid (16 procent) dan fiscaal economen (negen procent) en fiscaal juristen (tien procent). Dit zal hoofdzakelijk gaan om een baan bij de Belastingdienst. Vijf procent van de startende fiscaal juristen werkt bij een financiële instelling.

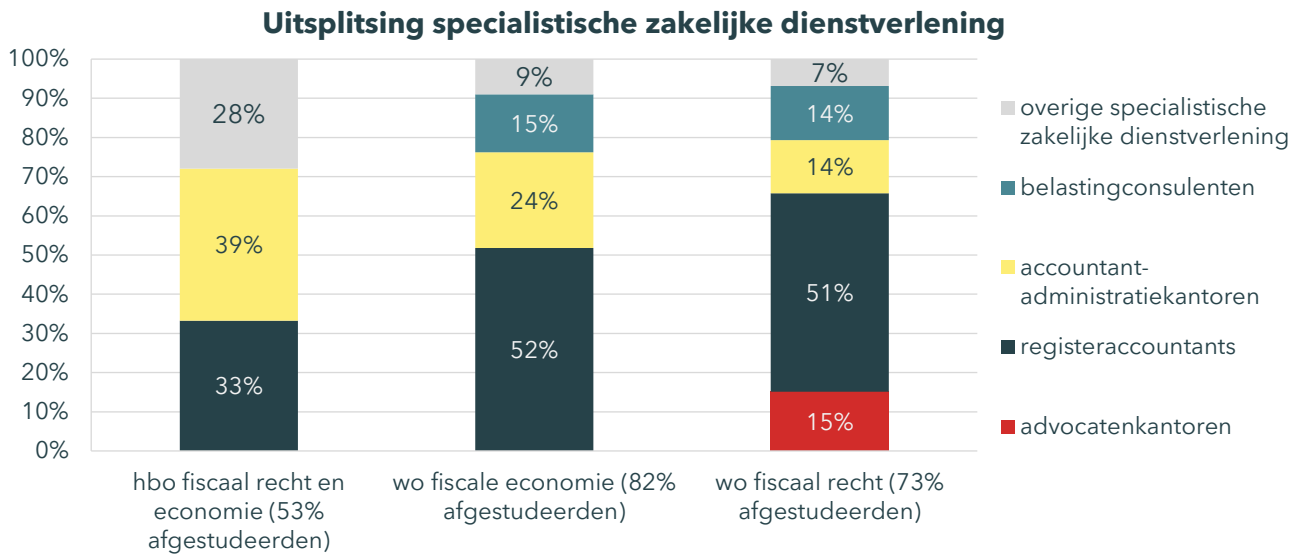
Figuur 5.2 presenteert een uitsplitsing van de sector specialistische zakelijke dienstverlening. Daarbinnen vinden de meeste wo-fiscalisten een baan bij kantoren die het controleren van de jaarrekening als hoofdactiviteit hebben (registeraccountants). Eén derde van de hbo-fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening begint ook bij die kantoren, een iets kleiner deel dan bij kantoren waarbinnen voornamelijk accountants- en administratieconsulenten werken. 14 tot 15 procent van de academische fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening werkt bij een kantoor dat zich hoofdzakelijk met belastingadvisering bezighoudt. Ten slotte begint ongeveer één op de zeven fiscaal juristen de carrière bij een advocatenkantoor.

Figuur 5.1 Fiscalisten gaan vooral aan de slag in de specialistische zakelijke dienstverlening

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Figuur 5.2 Meer dan de helft van academische fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening werkt bij registeraccountants; hbo-fiscalisten werken vaker bij accountants- en administratiekantoren

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Ten opzichte van de afstudeercohorten uit 2014/2015 en 2015/2016 is het aandeel startende hbo-fiscalisten in de specialistische zakelijke dienstverlening toegenomen, terwijl dit aandeel voor fiscaal economen niet is veranderd en voor fiscaal juristen zelfs licht is afgenomen. Wat betreft hbo-fiscalisten was er vier jaar geleden een grotere uitstroom naar de overheid en uitzend-/payrollsector. Wo-fiscalisten gaan nu iets vaker aan de slag bij de overheid.

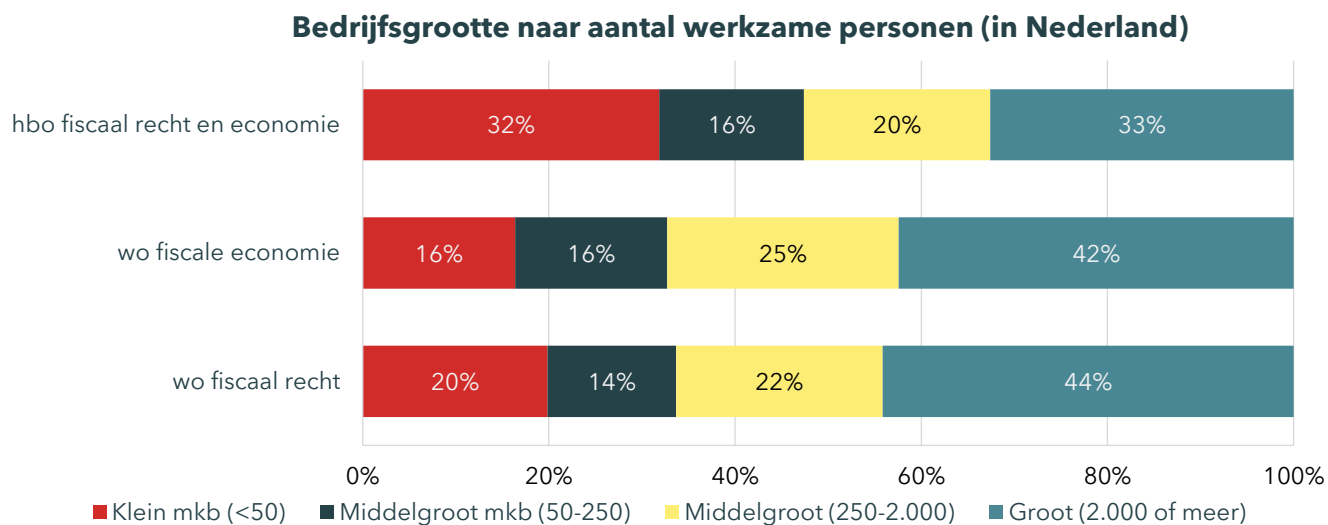
Binnen de specialistische zakelijke dienstverlening is ten opzichte van vier jaar een groter deel van de startende hbo-fiscalisten aan de slag gegaan bij registeraccountants. Ten opzichte van de afgelopen cohorten is het aandeel startende fiscaal economen en fiscaal juristen dat begint met werken bij registeraccountantskantoren juist afgenomen. Kantoren met voornamelijk accountants- en administratieconsulenten trekken ten opzichte van vier jaar meer fiscalisten aan, zowel in het hbo als het wo.

5.2 Bedrijfs grootte

Meer dan veertig procent van de wo-fiscalisten werkt bij kantoren met meer dan tweeduizend medewerkers in Nederland, zie Figuur 5.3. Bij het hbo is dit één derde van de fiscalisten. Met het oog op het grote aandeel fiscalisten dat start bij een registeraccountantskantoor is dat niet opvallend, aangezien de vijf grootste kantoren alle meer dan tweeduizend medewerkers hebben.¹² Tussen twintig en 25 procent van de fiscalisten is in een middelgroot bedrijf te vinden, met tussen de 250 en tweeduizend werknemers. Ten opzichte van de wo-fiscalisten gaan hbo-fiscalisten vaker aan de slag bij een kleinbedrijf met minder dan vijftig werknemers.

¹² Zie <https://www.accountancyvanmorgen.nl/2021/11/18/av-top-50-meer-werk-meer-omzet-meer-groei-meer-consolidatie/>

Figuur 5.3 Meer dan veertig procent van de wo-fiscalisten gaat aan de slag bij grote bedrijven met meer dan tweeduizend werknemers

Bron: CBS Microdata op basis van cohort 2019/2020, bewerking SEO Economisch Onderzoek 2022

Vergeleken met fiscalisten uit de cohorten 2014/2015 en 2015/2015 is het aandeel in grote bedrijven afgenomen. Voorheen werkte meer dan de helft van de fiscalisten bij kantoren met meer dan tweeduizend werknemers. Bij hbo-fiscalisten en nog iets meer nog bij fiscaal economen heeft er een verschuiving plaatsgevonden van grote bedrijven naar middelgrote bedrijven. Hbo-fiscalisten en fiscaal juristen gaan daarnaast vaker aan de slag bij een kleinbedrijf met minder dan vijftig werknemers ten opzichte van voorgaande cohorten.

6 Hoe groot is de vraag naar jonge fiscalisten?

Belastingadvieskantoren verwachten in het komende jaar meer fiscalisten nodig te hebben, zowel op hbo- als (vooral) op wo-niveau. Dat komt mede door de toegenomen uitstroom. Er is ook steeds meer behoefte aan hoger opgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn.

Net als voor de vorige edities van de monitor zijn ook dit jaar belastingadvieskantoren bevroegd over de recente en toekomstige ontwikkelingen in de in- en uitstroom van belastingadviseurs. In 2009 toonden de belastingadvieskantoren zich vrijwel ongevoelig voor de economische crisis. Dit bleek niet alleen uit de korte baanzoekduur en het hoge salaris van fiscalisten, maar ook uit de redelijk stabiele instroom en lage uitstroom van werknemers bij belastingadvieskantoren. Ook in 2010 had de economische crisis (nog) nauwelijks gevolgen voor het personeelsbeleid. De persistente onrust op de financiële markten, aangewakkerd door de Griekse schulden-crisis, liet echter wel grote onzekerheid over dit economische herstel bestaan. In 2013 bleek de financiële crisis alsnog de arbeidsmarkt voor jonge fiscalisten te treffen, middels een lagere instroom, hogere uitstroom en stagnerende vooruitzichten. Daar stond tegenover dat de Belastingdienst op dat moment een behoefte kreeg aan jaarlijkse enkele honderden extra fiscalisten en accountants, met name op hbo-niveau. In 2015 werden de lage verwachtingen vanuit de belastingadvieskantoren enigszins naar boven bijgesteld. De instroom was soms weer iets hoger, de uitstroom was ondanks de negatieve verwachtingen stabiel gebleven en de verwachte afname was minder groot dan in 2013. In 2018 zette dit herstel zich door. Zowel het aanbod van jonge fiscalisten als de vraag vanuit de belastingadvieskantoren nam toe. De instroom van academische fiscalisten was hoger, maar ook nam de uitstroom onder academici toe. De uitstroom van hbo-fiscalisten bleef stabiel. Kantoren verwachtten meer academisch geschoolde belastingadviseurs nodig te hebben in de toekomst en de verwachte afname van hbo'ers was minder groot dan in 2015.

Deze informatie is opgehaald middels een internetenquête onder de kantoren in Nederland waar tien of meer leden van de NOB werkzaam zijn. Voor deze editie zijn in totaal 56 kantoren uitgenodigd aan de enquête deel te nemen, waarvan er 35 de vragenlijst daadwerkelijk hebben ingevuld.¹³ De rest van dit hoofdstuk geeft een beeld van de in- en uitstroom van belastingadviseurs op deze kantoren, inclusief een blik naar de toekomst.

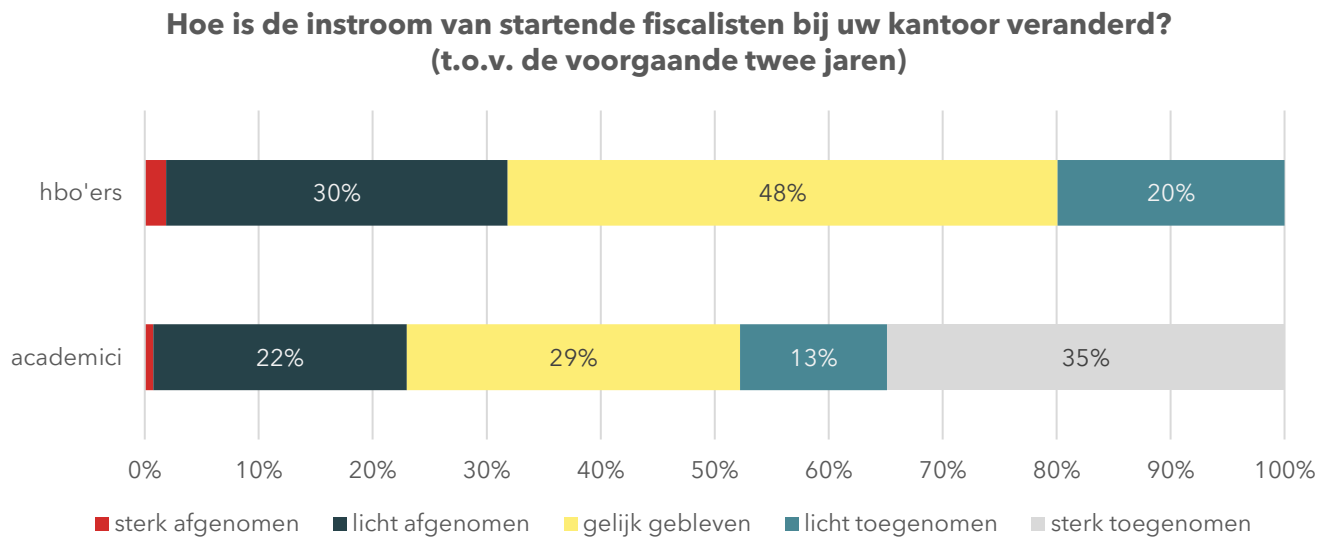
6.1 Instroom

Bij bijna de helft van de kantoren is de instroom van academische fiscalisten het afgelopen half jaar toegenomen (zie Figuur 6.1) ten opzichte van de voorgaande 2 jaren. Bij circa één op de drie kantoren is er zelfs sprake van een sterke toename. Voor de overige kantoren geldt dat de instroom gelijk is gebleven of licht is afgenomen. De toegenomen instroom sluit aan bij de hogere uitstroom van wo-fiscalisten (zie Paragraaf 2.4). Ten opzichte van de meting van vier jaar eerder is het aantal kantoren met meer instroom van wo-fiscalisten toegenomen.

¹³ Gecorrigeerd voor de bedrijfsomvang van responderende kantoren bedraagt het responspercentage 76 procent. In de analyse is rekening gehouden met de bedrijfsomvang van de kantoren. Grote responderende bedrijven hebben een groter aandeel in een gemiddelde score op een vraag dan kleine kantoren. Op deze manier geeft de analyse een evenwichtig beeld over de algehele arbeidsmarkt voor jonge fiscalisten.

Bij hbo'ers is dat een ander verhaal en had dertig procent van de kantoren te maken met een lichte afname van startende hbo-fiscalisten in het afgelopen half jaar, terwijl twintig procent van de kantoren het aantal starters juist licht zag toenemen. Bij iets minder dan de helft van de kantoren is de instroom van hbo-starters in het afgelopen half jaar niet veranderd. Deze ontwikkeling is vergelijkbaar met wat we vonden in de meting van vier jaar geleden.

Figuur 6.1 De instroom van academische fiscalisten is in afgelopen periode toegenomen

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2022)

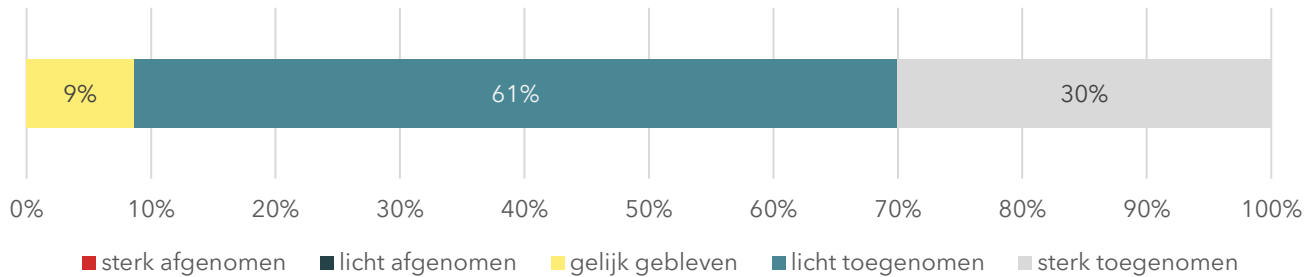
De instroom van belastingadviseurs kan ook plaatsvinden door niet-fiscalisten aan te nemen en om te scholen tot belastingadviseur (niet weergegeven). Dat kwam in de afgelopen twee jaar bij 54 procent van de kantoren voor, voornamelijk bij grote kantoren. De mate van instroom van niet-fiscalisten die zijn omgeschoold tot belastingadviseur is bij die kantoren in het afgelopen half jaar licht toegenomen (66 procent) of gelijk gebleven (34 procent).

Ten slotte vindt er in de fiscale praktijk instroom plaats van hoogopgeleiden die niet als belastingadviseur aan de slag gaan, zoals ICT-specialisten en data-analisten. Dat kwam in de afgelopen twee jaar bij 76 procent van de kantoren voor. De mate van die instroom houdt sterk verband met de omvang van kantoren. Zo vond die instroom (in de afgelopen twee jaar) plaats bij negentig procent van de grote kantoren met 200 of meer werknemers en bij 43 procent en 36 procent van respectievelijk de middelgrote kantoren met tussen de 20 en 200 werknemers en de kleinere kantoren.

Figuur 6.2 laat zien dat meer dan negentig procent van de kantoren de instroom van niet-belastingadviseurs in het afgelopen half jaar zag toenemen (t.o.v. de voorgaande twee jaren), waarvan dertig procentpunt zelfs te maken had met een sterke toename. Het aantal werknemers dat niet als belastingadviseur aan de slag gaat, betreft nog wel een relatief klein aandeel van de hoogopgeleiden binnen de kantoren, namelijk doorgaans tussen de één en twintig procent.

Figuur 6.2 Ook de instroom van hoger opgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn neemt toe

Hoe is de instroom van aangenomen hoger opgeleiden in de fiscale praktijk die niet als belastingadviseur werkzaam zijn veranderd (t.o.v. de voorgaande twee jaren?)

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2022)

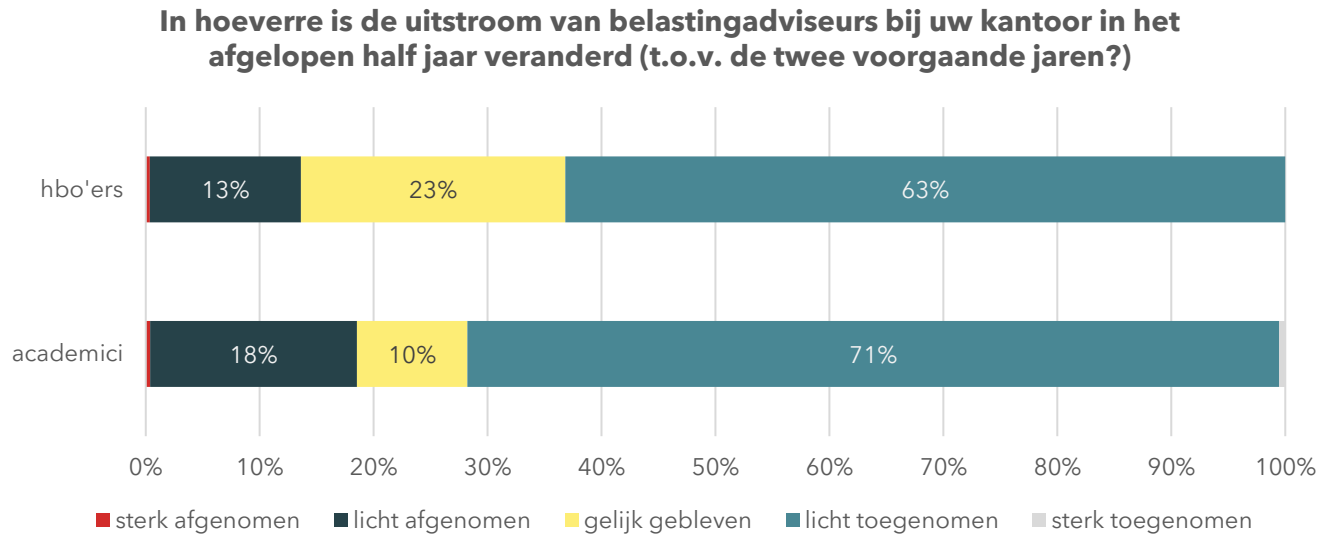
De hoogopgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn, komen met name uit bedrijfseconomische en technologische-/IT-opleidingen. Ook Data Analytics werd een enkele keer genoemd. Vrijwel alle grote en middelgrote kantoren noemden de afdeling Transfer Pricing als specialisme waar de niet-belastingadviseurs aan het werk gaan. Tax Technology en Global Compliance werd door de helft van de grote kantoren genoemd als specialisme. Daarnaast werden Estate Planning, Data Analytics, Banking en Tax Accounting een enkele keer aangegeven als afdeling waar de niet-belastingadviseurs terechtkomen.

6.2 Uitstroom

Niet alleen de instroom, ook de uitstroom van academische fiscalisten is het afgelopen half jaar bij een groot deel van de kantoren licht gestegen (zie Figuur 6.3). 71 procent van de kantoren zag de uitstroom van wo-fiscalisten iets toenemen, terwijl 18 procent van de kantoren de uitstroom iets zag afnemen en tien procent van de kantoren een gelijke uitstroom had. Met name bij grote kantoren nam de uitstroom toe. De toegenomen instroom zal dan ook (in ieder geval voor een deel) dienen als vervanging van het zittend personeel. Ook de uitstroom van hbo-fiscalisten is voor het merendeel (63 procent) van de kantoren in het afgelopen half jaar licht toegenomen. Voor één op de vijf kantoren is de uitstroom niet veranderd, terwijl de overige 13 procent van de kantoren de uitstroom iets zag afnemen.

Ten opzichte van vier jaar eerder is het aantal kantoren met meer uitstroom toegenomen. Toen zag 46 procent van de kantoren de uitstroom van wo-fiscalisten toenemen. Bij hbo-fiscalisten gaf het merendeel van de kantoren (62 procent) aan dat de uitstroom ongeveer hetzelfde was gebleven en slechts twintig procent dat de uitstroom was toegenomen.

Figuur 6.3 Uitstroom van academische en hbo-fiscalisten in afgelopen half jaar licht toegenomen

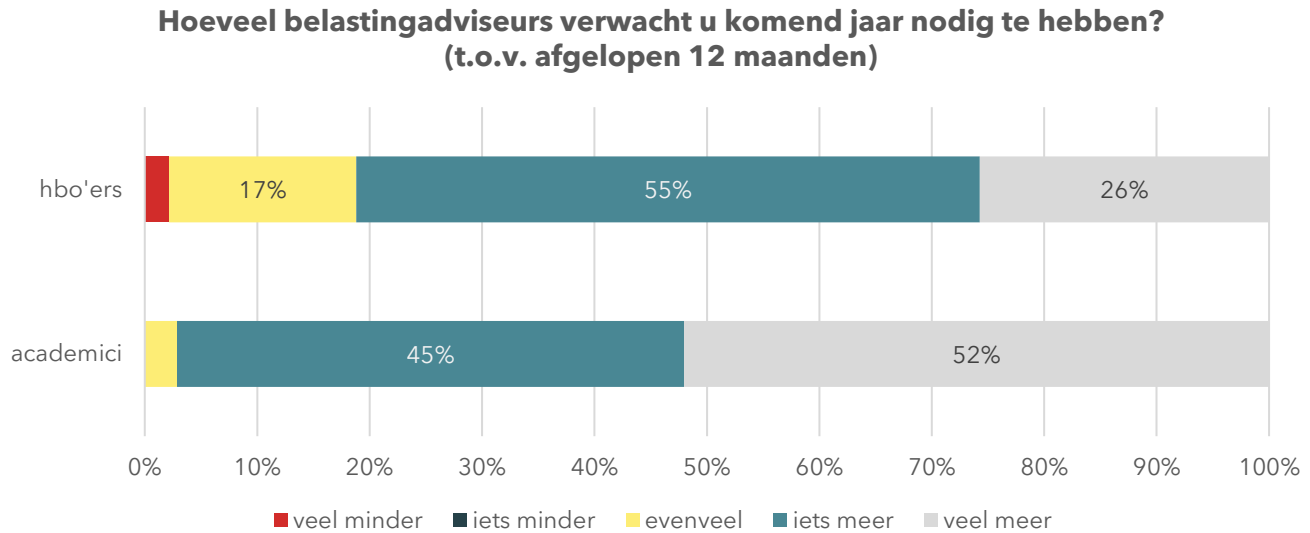
Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2022)

Bijna de helft van de kantoren geeft aan dat de uitstroom een mix vormt van meerdere functieniveaus (van junior tot manager). 13 procent van de kantoren geeft aan dat de uitstroom voornamelijk bestaat uit medior en/of senior adviseurs en 16 procent geeft aan dat het met name junioren zijn die het kantoor verlaten. Er is dus geen niveau dat eruit springt. Dit is beduidend anders dan vier jaar geleden, toen de uitstroom bij de grote kantoren met name ervaren medewerkers (medior en voornamelijk senior) betrof en bij de kleine kantoren juist vaker junioren het kantoor leken te verlaten.

6.3 Toekomst

Kantoren hebben in de nabije toekomst zowel meer academisch- als hbo-geschoolde belastingadviseurs nodig, zoals blijkt uit Figuur 6.4. Vrijwel alle kantoren verwachten meer universitaire fiscalisten nodig te hebben, de helft zelfs veel meer. Wat betreft hbo'ers verwacht 55 procent van de kantoren dat zij in het komend jaar iets meer hbo-fiscalisten nodig hebben en nog eens 26 procent verwacht dat zij er veel meer nodig hebben. Het zijn voornamelijk grote kantoren die meer vraag verwachten naar hbo-fiscalisten. De oplopende vraag sluit goed aan bij de (verwachte) toename van het aantal fiscaal juristen (zie Paragraaf 2.4).

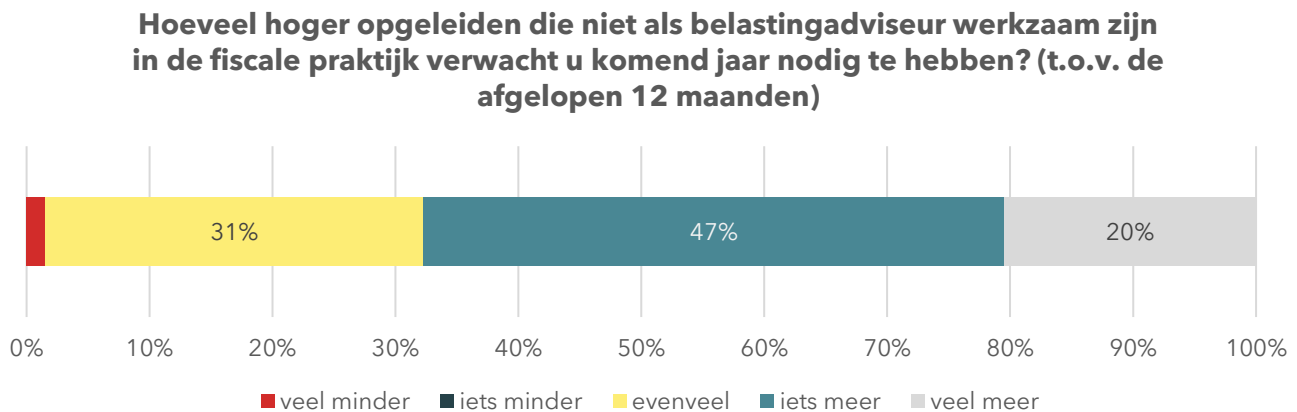
Figuur 6.4 Komend jaar zijn (veel) meer hbo- en academische fiscalisten nodig bij de belastingadvieskantoren

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2022)

Ten opzichte van vier jaar geleden betekent dat een positievere verwachting wat betreft de vraag naar zowel academisch- als hbo-geschoolde fiscalisten. Toen verwachtte 57 procent van de kantoren dat zij in de nabije toekomst iets meer wo-fiscalisten nodig zouden hebben, maar ook 43 procent dat de vraag gelijk zou blijven. Bij hbo'ers verwachtte slechts negen procent dat de vraag naar hbo-fiscalisten zou toenemen en 31 procent verwachtte in het komende jaar zelfs minder hbo-fiscalisten nodig te hebben.

Figuur 6.5 Kantoren verwachten ook meer niet-belastingadviseurs nodig te hebben in de fiscale praktijk

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van enquête onder belastingadvieskantoren (2022)

Naast academische- en hbo-fiscalisten verwachten kantoren ook een oplopende vraag naar hoger opgeleiden die niet als belastingadviseur werkzaam zijn in de fiscale praktijk. Ruim 67 procent geeft dat aan; zie Figuur 6.5. Dat geldt met name voor middelgrote en grote kantoren. Bijna de helft van de kleine kantoren denkt in het komende jaar evenveel van dergelijke niet-belastingadviseurs in de fiscale praktijk nodig te hebben. Ondanks de coronacrisis is er de komende jaren dus nog steeds veel behoefte aan allerhande hoogopgeleid personeel bij belastingadvieskantoren.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek richt zich op studenten en afgestudeerden in fiscale opleidingen. Het onderzoek is gebaseerd op drie databronnen: registratiegegevens van DUO, de Microdata van het CBS en een enquête die door SEO Economisch Onderzoek is afgenomen onder kantoren met fiscaal personeel. Hieronder volgt een toelichting van de onderzoekspopulatie en gebruikte databronnen.

Net zoals in eerdere jaargangen maakt deze editie gebruik van gegevens van het SEO-/Elsevier-onderzoek 'Studie & Werk'. Voor dit onderzoek is in 2017 de overstap gemaakt naar registratiegegevens van alle hbo- en wo-afgestudeerden in Nederland, in plaats van de jaarlijkse enquêtes onder een steekproef van afgestudeerden. Deze gegevens worden geraadpleegd via de Microdata-omgeving van het CBS. Door het gebruik van registratiegegevens van het CBS kon de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden in kaart worden gebracht (in plaats van een steekproef), tot tien jaar na afstuderen. Aan de andere kant bevatten de registratiegegevens geen informatie over de tevredenheid over de baan of de specifieke functie. Een andere beperking van het gebruik van CBS Microdata is dat geen gegevens gerapporteerd mogen worden over groepen bestaande uit minder dan tien personen.

Onderzoekspopulatie

De fiscalisten in dit onderzoek betreffen de fiscalisten in het hoger onderwijs. Fiscalisten in het academisch onderwijs worden gevormd aan twee verschillende faculteiten: de juridische en de economische. Zij studeren af aan de wo-masteropleidingen fiscaal recht (isat 66827) en fiscale economie (isat 66402). De masteropleidingen financieel recht (isat 60086), international and european tax law (isat 60459), law and economics (isat 60742) en international business taxation (isat 60686) worden eveneens tot de master fiscaal recht gerekend. In het hoger beroepsonderwijs doorlopen fiscalisten de bacheloropleiding fiscaal recht en economie (isat 34140). In 2017 is deze opleiding samen met de opleiding financial services management overgegaan in finance, tax and advice (isat 35517).

De fiscale opleidingen worden op een aantal onderwijsinstellingen zowel in voltijd als in deeltijd aangeboden. Er is voor gekozen om de deeltijdstudenten aan de hbo-bachelor fiscaal recht en economie en finance tax and advice niet mee te nemen in dit onderzoek. Bij deeltijdstudenten is het vanwege de mogelijkheid tot het combineren van leren en werken minder waarschijnlijk dat zij als 'jonge' fiscalisten hun intrede doen op de arbeidsmarkt, de groep die in dit onderzoek centraal staat. Door de deeltijdstudenten in het hbo niet mee te nemen ontstaat een beter beeld van 'nieuwe' afgestudeerde hbo-fiscalisten. Voor de universitaire fiscale opleidingen is dit in veel mindere mate het geval. Om die reden worden de deeltijdstudenten in de wo-studies wel meegenomen.

Registratiegegevens DUO

De data van DUO betreffen aantallen eerstejaars (per type hoger onderwijs), ingeschrevenen (naar hoofdstudie) en diploma's in het hoger onderwijs voor de fiscale opleidingen naar school-gemeente, opleidingsfase, opleidingsvorm en geslacht. De gegevens zijn geraadpleegd via https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/index.jsp. De gegevens van eerstejaars en studenten zijn beschikbaar voor de jaren 2005/2006 tot en met 2021/2022. De gegevens van diploma's zijn beschikbaar voor de jaren 2005/2006 tot en met 2019/2020.

CBS Microdata

Gebruikte databronnen

Bronnen

De gegevens uit hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn afkomstig van de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De CBS Microdata bestaan uit verschillende gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyse is gebruikgemaakt van onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensdata afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de Belastingdienst, bedrijfsgegevens uit het Algemeen Bedrijven Register (ABR) en persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Populatie

Door het gebruik van registratiegegevens beschikt het onderzoek over de achtergrondkenmerken en arbeidsmarktposities van alle afgestudeerden in (fiscale) hbo- en wo-opleidingen. In de registratiegegevens staan lonen zoals opgegeven bij de Belastingdienst, de persoonskenmerken uit de Basisregistratie personen en de onderwijsgegevens vanuit DUO. Dit onderzoek beschikt dus over complete en maximaal betrouwbare gegevens. Afgestudeerden die tijdens hun studie niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen zijn niet meegenomen in de analyse.

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het bestand met de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand. Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Is dat het geval en zijn de maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) lager dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande dan krijgt iemand de status 'student'.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben uit Nederland is geen informatie bekend.

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn bekend voor alle bedrijven en organisaties die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn.

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijkse basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel 'reguliere' werknemers als Directeur-Grotoaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon.

Het uurloon is berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal contractuele uren per maand.

Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.¹⁴

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

7. Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
8. Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
9. De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
10. Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers.

De duur tot een baan is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Doorstuderen;
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen een jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de GBA. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de GBA en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor de termijn van een jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen een jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

Vast contract

Om te bepalen of iemand een vast contract heeft, wordt gekeken naar de contractsoort van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is de baan met het hoogste bruto maandloon.

Bedrijfsgegevens

Bedrijfssector

De bedrijfssector (van de hoofdbaan) is gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling (SBI).¹⁵

Bedrijfs grootte

De bedrijfs grootte (van de hoofdbaan) is gebaseerd op de grootteklasse-indeling in werkzame personen volgens de Structural business Statistics (SBS) verordening van de Europese Unie.¹⁶

Meetmomenten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen. Zo wordt de inkomenssituatie van het cohort afgestudeerden in september 2018 tot en met augustus 2019 gemeten in

¹⁴ Zie [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=\(I-39\)-I&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=(I-39)-I&VW=T)

¹⁵ Zie <https://www.kvk.nl/over-de-kvk/over-het-handelsregister/wat-staat-er-in-het-handelsregister/overzicht-standaard-bedrijfsindeling/> voor een overzicht van SBI-codes.

¹⁶ Zie pagina 8 op http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nat_methods/SBS/SBS_Meth_NL.pdf

december 2019. Voor de afstudeerders in september 2018 is dit zestien maanden na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2019 vijf maanden na afstuderen. Gemiddeld wordt de inkomenssituatie geobserveerd ongeveer zes maanden na afstuderen.

Salarisgegevens

Het bruto maandloon, uurloon, het hebben van een vast dienstverband, de bedrijfssector en de bedrijfsgrootte zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2018 tot en met augustus 2019 gemeten in september 2020. Voor de afstudeerders in september 2018 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2020 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer vijftien maanden na afstuderen.

Eigen enquête onder werkgevers fiscaal personeel

Voor het onderzoek van dit jaar heeft SEO Economisch Onderzoek een enquête afgenomen onder de kantoren in Nederland met tien of meer leden van de NOB. In totaal gaat het om 56 kantoren. Deze kantoren zijn in mei/juni 2022 door SEO en de NOB benaderd voor het invullen van een korte online enquête. De enquête bevatte elf vragen over de recente en toekomstige ontwikkelingen in de in- en uitstroom van personeel op de verschillende kantoren. De enquête is door 35 van de 56 kantoren ingevuld. Het responspercentage gecorrigeerd voor de bedrijfsomvang bedraagt 76 procent.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2022-74

ISBN 978-90-5220-205-1

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2022 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit magazine te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 525 1630
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl